

pellatur. Ea amplius constat, si ædes incendio consumptæ fuerint, vel etiam terræ motu, vel vitio suo corruerint, extinguiri usumfructum, & ne areæ quidem usumfructum deberi (1).

COMMENTARIUS.

1 Quid sit ususfructus, quibus modis constituantur, quæ res usumfructum accipient, intellectum est: restat ultimum, ut videamus, quibus modis finitur. De vero ususfructu hoc nunc queritur. Et in universum finitur tribus ex causis. Aut soluto jure auctoris, veluti si usumfructum sub conditione legatum hæres interim alteri constituerit, & conditio extiterit, l. 16. quibus mod. us. am. quod & in reliquo jure a domino constituto similiiter accedit, l. 31. de pign. quia ut monuimus in §. ult. de servit. n. 5. resoluto jure dantis, resolvitur jus accipientis. Aut lege constitutionis, veluti si ususfructu ad conditionem vel ad diem constituto, conditio extiterit, aut dies venerit, l. 5. l. 12. C. de usufr. Aut natura sua, idque vel ex persona fructuarii, vel ex conjunctione ususfructus cum proprietate, vel ex re ipsa: ut ex subiectis apparebit.

2 Morte fructuarii). Ex persona fructuarii triplici modo ususfructus finitur. Primum morte ejus, sicut jura omnia, quæ personæ

(1) L. 24. cum seq. tit. 31. P. 3.

(2) Regul. 27. tit. ult. P. 7.

cohaerent, cum persona extinguntur, l. 3. in fin. hoc tit. quib. mod. ususfr. vel us. am. (2). In seruo mors domini; in filio superstite post obitum patris, ipsius filii; ante mortuo, ipsius patris spectatur, quasi duplice ususfructu consistuto, l. ult. C. de usufr. Civitas autem municipibus usumfructum relictum placet centum annos durare: quia is finis viæ est hominis longævi, l. 57. de usufr. (3). Enimvero si interim civitas eversa sit, aut aratrum passa, quasi morte usumfructum haberi desiit, l. 21. hoc tit. (4). Adeo autem morte finitur ususfructus, ut licet qualicunque alia ratione amissus repeti possit, morte tamen non possit, nisi forte hæredibus legetur, l. 5. in pr. eod. quo facto non tam repetitur, quam novus constituitur in persona hæredum. Nec tamen si ita legatus sit, ad secundos successores pertinet, sed primis defunctis finietur. Nam in re sui natura non transitoria ad hæredes, hæredis appellatio solum primum hæredem non ulteriores continet, ut notant Interpp. ad l. 6§. de verb. sign. licet in aliis contra sit.

3 Capitis deminutione maxima, & media). Hic alter modus est, quod finitur ususfructus ex persona fructuarii, & finitus precedentibus: siquidem & maxima mediaque capitis deminutione mors quædam contingit, nimicum civilis, dum illa libertatem, hæc ei-

(3) L. 26. tit. 31. P. 3.

(4) D. l. 26.

vitatem adimit, l. 63. §. ult. pro per alios, qui negotia ejus gerunt, aut quibus usumfructum vendidit, locavit, gratia concessit, l. 38. de usufr. (1). Quid vero si nec isti utantur? Et interest, donatarius non utatur, an emptor conductorve: nam illo casu ususfructus perit; hoc retinetur propter fruitionem pretii aut mercedis. Nam qui pretio fruitur, non minus habere intelligitur, quam qui utitur fruitur principali re, d. l. 38. & 2. seqq. Potest vero ususfructus & pro parte non utendo amitti, l. 5. dict. tit. l. 14. l. 25. hoc tit. quibus mod. us. am. & eum quoque qui usumfructum habet, si usus tantum sit, non etiam fructus, placet usumfructum amittere. Ceterum hoc ita, si ignorabat, se usumfructum habere, non si sciebat, l. 20. eod.

4 Non utendo per modum). Postremo finitur ususfructus ex persona fructuarii non utendo: & siquidem omnino non usus est, nullum dubium est, quin pereat ususfructus: sed queritur, an & non utendo per modum recte dicatur amitti, vel potius, an talis aliquis modus utendi in constitudo ususfructu præstitui possit, ad quem si non utatur fructarius, usumfructum amittat. Et non video cur non possit. Nam si verbi causa, Titio legaverim usumfructum ædium eo modo præscripto, ut æstate habitaret, disque habitaverit hyeme; vel si sylvæ usumfructum alicui legaverim, ut certo tempore & modo sylvam cæderet, & cæciderit alio tempore & modo, non videbitur usus, qui ad suum modum usus non est, arg. ll. 4. & 5. §. 1. de serv. & l. 2. de ag. quot.

5 Non uti autem intelligitur, qui neque per se utitur, neque

(1) L. 24. tit. 31. P. 3.

sane temporum distinctio opime convenit tum rationi juris, tum sententiae quoque ipsius Justinianus.

stiniani in d. l. pen. §. 1. Cæterum ipse Justinianus in l. pen C. de serv. uno anno post d. l. 16. edita, voluit generaliter ut ususfructus annis 10. vel 20. non utendo amittatur, uti & cæteræ servitutes, ut in omnibus similis sit causa, differentiis explosis. Unde hodie breviori spatio nunquam finietur, ut tenet Glossa in d. l. 16. & sat indicat ipsa lex pen. de servit. (1).

7 Si domino proprietatis cedatur). Cum vel proprietarius voluntate aut facto fructuarii ususfructum, vel fructuarius voluntate proprietarii proprietatem adipiscitur, ea res in specie a Justiniano consolidatio dicitur. In genere autem consolidatio est: Quævis ususfructus cum proprietate conjunctio sive confusio. Nam & morte fructuarii, & capitis deminutione, & non utendo consolidatur ususfructus cum proprietate, l. 3. in fin. de ususfruct. accresc. §. seqq. infr. Est autem hæc species amissionis & ipsa ex natura ususfructus. Nam cum in una & eadem persona proprietas & ususfructus concurrunt, solidam unus proprietatem nanciscitur, neque amplius jus utendi fruendi separatum intelligi potest; hoc est, ususfructus formalis, de quo hic queritur, perit.

8 Cedendo extraneo nihil agitur). Cedendo scilicet in jure: nam extra jus, & si verbum cedere accipimus pro quovis modo concedere aut jus aliquod alteri constituere, etiam fructuarium legi-

mus posse ita jus suum cedere extraneo ut patiatur, eum uti frui, l. 57. solut. matrim. & eum, cui habitatio legata est, posse eam alteri cedere, hoc est, locare aut vendere, l. 13. C. de usufr. Diversi juris ratio mox indicabitur. Verba autem hæc, nihil agitur, Wesemb. parat. hoc tit. Pinel. 1. de bonis maternis, part. 3. n. 39. Joann. del Castill. tract. de usufruct. cap. 69. n. 20. vñ seqq. sic accipiunt, quasi dixisset Imp. cedendo extraneo ususfructus non finitur, non reddit ad dominum proprietatis, nec ad extraneum transit, nulli ea cessione aut damnum affert aut lucrum. Verum ego existimo, quod & frequentius placuit, id quod hic dicitur, nihil agi, referendum esse ad intentionem cedentis & diversum exitum cessionis, quia ususfructus in extraneum, cui cessus est, non transit: sive quia per cessionem extraneo factam non finitur transeundo, ut fit cum creditur domino proprietatis: nihilominus tamen ex accidenti & præter mentem cedentis contingere, ut & hic finiatur atque ad proprietatem redeat (2), cum a persona discedere sine interitu suo non possit, l. 15. fam. ercisc. Atque ita in terminis diserte responsum est a Pomponio l. 66. de jur. dut.

9 Non est contrarium, quod fructuarius jus suum cuivis extraneo vendere aut gratis etiam concedere potest, §. 1. infr. tit. proxim. l. 12. §. 2. l. 38. de usu-

(1) D. l. 24.

(2) D. l. 24. tit. 31. P. 3.

fruct. Nam qui vendit usumfructum, aut alteri concedit, non hoc agere intelligitur, ut jus omnne totum, quod habet, a se dimittat, & transferat in alium, sed ut retento jure, quod ex constitutione personæ ejus inhæret, facultas tantum fructuum percipiendorum ad alium pertineat, quandiu jus illud in persona sua durabit. Quod & ipsum etiam tunc obtinet, cum ususfructus venditus est domino proprietatis, l. 29. §. 1. hoc tit. quib. mod. us. am. indeque est, quod finiri dicunt ususfructus non si vendatur proprietario, sed si cedatur. Cessio autem vetus est & proprium alienationis genus, quæ fiebat in jure apud Prætorem, quaque id agebatur, ut a cedente jus omne, quod habebat, penitus abiret & transferretur in eum, cui cedebatur. Cujus meminit Cicer. in Top. & Boët. ibid. item Ulpian. in frag. tit. 11. & 19. Paul. 5. sent. 6. Igitur in proposito, discedente per cessionem a persona cedentis fructuarii omnijure, quod ante habebat, duorum alterum evenire necesse est, ut aut in eum, cui cessus est, ususfructus transeat, & novus constituantur fructuarius; aut revertatur ad dominum proprietatis: illud ut fiat, ratio juris non sinit; relinquitur ergo alterum, ut ususfructus ad proprietatem recurrat, & consolidatione finiatur. Similia sunt, quæ de tutela & hereditate cessa notat Ulpian. d. tit. 11. §. 6. vñ d. tit. 19. §. 13.

(1) L. 25. d. tit. 31. P. 3.
Tom. I.

que generalis hæc notio: si talis mutationio inciderit, ut res propter ea in aliud nomen transeat, prius amittat; formam etiam rei mutata censeret, & usumfructum interire; sin post mutationem vetus nomen maneat, non videri speciem-mutatam, atque usumfructum retineri. Non sane quia nomen quidquam pertineat ad substantiam rei, sed quia ex nomine, ut ex posteriori, quale quidque sit, intelligitur: a forma enim res nomen accipit, eaque mutata iterum amittit: indeque est, quod per nomina dicimur cognoscere & dñoscere rerum naturas, auctore Platone in Gratyl.

12 Ad priorem mutationis speciem pertinet exemplum, quod hic & in d. l. 5. §. pen. affertur de ædibus, quarum ususfructus legatus erat, sublati: nam sublata superficie, quia ædes amplius non sunt aut nominantur, forma rei mutata intelligitur; ideoque nec areae quæ adhuc superest, licet pars ædium fuerit, l. 21. de pign. act. l. 98. sub fin. de solut. ususfructus debetur. Agnoscit hanc doctrinam expresse traditam in d. l. 5. §. 2. Hein in recitat. hoc tit. §. Altera. Sed errat in eo quod addit in vers. Attamen, inquiens nullum esse dubium, quin ususfructus reviviscat, si ædes restituantur in eandem formam, adducens in sibi erroris probationem l. 10. §. 1. ll. 23. & 26. hoc tit. quæ minime id probant. D: l. 10. §. 1. docet in sua prima parte extinguiri usumfructum, si ædes ad aream redactæ sint, ut d. l. 5. §. 2. etiam eo casu quo demolitis

ædibus, testator alias novas restituerit: ait in secunda: Plane si per partes reficiat, licet omnis nova facta sit, aliud erit dicendum, id est, non extinguitur ususfructus, cuius ratio est, quia eadem domus censeret hoc casu: ac proinde exaudienda est de conservatione ususfructus non finiti, & neutiquam de extincti reviviscentia, ut somniauit Heinec. Reliquæ duæ leges 23. & 26. loquuntur de speciebus omnino diversis. Ex contrario quoque, si in area, cuius ususfructus legatus est, domus posita sit, ex mutatione nomine rem mutatam intelligimus, & usumfructum interire, d. l. 5. §. ult. Similiter si quadrigæ ususfructo legato, vel unus ex eis decesserit, vel gregis ususfructu legato, numerus ovium ad eam paucitatem redactus sit, ut gregem non constituat, una cum nomine quadrigæ aut gregis ususfructus extinguitur, l. 10. §. ult. l. ult. eod. Eademque rationem habet, quod pecorum ususfructu relicto, si quæ pecora moriantur, adeo pereat ususfructus, ut nec carnis nec corii supersit. l. pen. quib. mod. us. am.

13 Posterioris generis exemplum est, si fundi ususfructus legatus sit, et villa diruta: nam hic cum nomine fundi, cuius villa tantum accessio est, usumfructum manere placet, l. 8. l. 9. & d. l. 10. in pr. eod. Item si pars ædium in quibus ususfructus constitutus erat, licet maxima, corruerit, pars tamen homogenea, quæ superest, ut nomen, ita & usumfructum retinet etiam totius soli, l. 53. de usuf.

14 Quæritur autem hujus juris ratio, & omnino cur placeat, vel aliquando usumfructum rei mutatione extingui & in iis etiam partibus, quæ mutato toto adhuc extant: nam in cætero jure generaliter atque indistincte receptum est, ut re mutata, qualisunque mutatio facta sit, si quid adhuc restet, in eo jus idem, quod prius in toto constitutum erat, remaneat. Ut ecce: Insula legata combusta est, area nihilominus vindicari potest, l. 22. de legat. 1. domus pignori obligata est, sublata superficie, area pignori obligata manet, l. 21. de pigner. act. Grex legatus est, & postea numerus ovium in tantum decrevit, ut grex non intelligatur; tamen capita, quæ supersunt, vindicari possunt, d. l. 22. de legat. 1. Diversitatis ratio ea esse videtur: quia incidente ea, quam dixi, mutatione, res amplius eum usum præstare aut pati non potest, qui fuit tempore testamenti facti, & quem solum testator legasse censeret, non alium, quem aliquando res mutata præbere posset: atque omnino finito eo usu, quem tunc res habebat, solidam proprietatem ad eum pertinere voluisse, cui eam nudam interim relinquat. Constat autem, longe alium usum esse ædium, alium areae: alium gregis sive universitatis, alium singulorum capitum, alium pecoris, alium corii, l. 70. §. 3. de usuf. Cum vero res ipsa aut proprietas rei legatur, nihil est in re legata aut ex ea,

(1) L. 24. tit. 31. P. 3.

quod dici possit legato non contineri. Proprietas uniusmodi est, eadem totius & singularum partium: unde & toto dissoluto aut mutato, partium, quæ supersunt, proprietas manet. Eademque ratio est rei nexæ seu pignori obligatae. Plane si universorum bonorum ususfructus legetur, quæcumque in toto aliquo mutatio contingit, semper partis, quæ post mutationem manet, ususfructus debetur, & talem, qualem pati potest, præstabat; scilicet quia sub appellatione honorum etiam separatum partis illius ususfructus legatus est, l. 34. §. ult. de usuf.

15 , IN HISPANIA finitur quoque ususfructus civitati relictus, si hæc fuerit eversa seu aratrum passa: cæterum si qui illius fuerant incolæ, aut eorum pars, alio se transferentes aliquod de novo eructum incolerent oppidum, ususfructu, quem in eversa civitate habebant, potirentur, l. 26. tit. 31. P. 3.

TEXTUS.

Si finitus sit.

4 Cum autem finitus fuerit totus ususfructus, revertitur scilicet ad proprietatem, & ex eo tempore nudæ proprietatis dominus incipit plenam in re habere potestatem (1).

COMMENTARIUS.

1 Totus ususfructus). Cum ususfructus in totum finitus esset, ad proprietatem, unde discesserat,

revertitur: atque ex eo tempore, qui ante formalis erat, causalis incipit esse, ut vulgos Interpp. loqui amat. Ait autem diserte, si finitus fuerit totus: nam si pro parte tantum, ita demum pro parte amissa ad proprietatem reddit, si non plures in eundem usumfructum conjuncti sunt, l. 1. pr. v. §. 3. l. 3. de usufr. accresc. Conjuncti inter se jus accrescendi habent: de quo jure ex professo dicendum sub §. 8. infr. de legat. tantum quæ propria hujus juris sunt in usufructu, hic obiter notabimus. Sunt autem maxime duo: unum est in parte deficiente & accrescente, in quo hoc singulare, quod & quæsita & deinde amissa jus accrescendi admittat, sive conjunctio accrescat, d. l. 1. §. 3. alterum in persona ejus, cui accrescit, ut & jus accrescendi habeat, qui suam partem vel agnoscit, vel agnoscit ammisit, l. 10. eod. quorum neutrum obtinet in proprietate pluribus legata, aut in pluribus hæreditibus ad eandem hæreditatem vocatis. In his enim sic jus est: prius ut nunquam unius portio,

quam semel agnoscit, alteri collegatio vel cohæredi accrescat: deinde ut ita demum deficients seu legatarii, seu hæredis portio accrescat alteri, si is portionem suam agnoscit, d. §. 8. l. 53. §. 1. de adquir. hær. l. un. §. 10. v. seq. C. de cad. toll. Diversi juris rationem ex Celso & Juliano indicat Ulpian. d. l. 1. §. 3. quia ususfructus quotidie constituitur & legatur, non ut proprietas eo solo tempore, quo vindicari potest, hoc est, quo nondum quæsita est. Hæc una ratio utrumquæ hoc, quod proprium in usufructu esse diximus, efficit, ut scilicet & amisus alteri conjuncto, utpote cui is adhuc legari intelligitur, accrescat; & accrescat etiam non agnoscendi vel amittenti portionem suam: quippe cui & ipsi ea portio, quam non amisit, adhuc legari intelligatur. Hinc illa veterum: Ususfructus non portioni, sed homini accrescit, l. 14. §. 1. de exc. rei jud. Item: Portio fundi velut alluvio potionis, personæ fructus accrescit, Papinian. l. 33. in fin. hoc tit. de usufruct. Consul. Donnell. 10. com. ment. 23.

TITULUS QUINTUS.

DE USU ET HABITATIONE.

D. Lib. 7. Tit. 8. Cod. Lib. 3. Tit. 33. (1).

E x i n t r i b u s servitutum personalium formis una & præcipua superiore titulo explicata est, ususfructus: sequuntur duæ

(1) Tit. 31. P. 3..

reliquæ usus & habitatio: ac de utraque conjunctim nunc agitur hoc titulo. Primum de usu, quibus modis constituatur & amittatur, digito ostenditur: mox quid contineat, accurate doceatur exemplis usus fundi, ædium, servorum, pecorum: postrem tractatur de habitatione: quo peracto, aperitur aditus ad modos acquirendi jure civili. Usus sic recte definiemus: *Jus alienis rebus utendi, salva rerum substantia* (1). Usus est jus, sicut & ususfructus, & prædiorum quoque servitutes jura sunt, & dicuntur respectu ejus, cui debentur. Est jus utendi, non etiam fruendi: nam fructui quidem usus inest, aut usui fructus deest, l. 14. §. 1. hoc tit. Uti est: *Rem tractare & exercere ad commoditatem aliquam ex ea percipiendam, quæ secundum rei conditionem inde percipi potest*. Atque hoc usui commune est cum usufructu, quod uterque in commoditate ex re percipienda versatur: verum hoc interest, quod nudus usus quotidiana utensilis sufficientia & cœsumptione terminatur; ususfructus omne rei emolumenntum continet. Est igitur usus jus utendi duntaxat, non etiam fruendi: sed de eo postea magis serio. Cætera definitionis etiam usufructui convenient: nam nec usus rei propriæ separatus intelligitur, & usuarius ita etiam uti debet, ut ne rem consumat aut transformat, causamve proprietatis deteriorem

(1) L. 20. d. tit. 31. P. 3. vers. La seconda, cum seqq.

2 Est tamen quod inter hæc duo & in constituendo & in amittendo intersit. In constituendo, quod ususfructus etiam pro parte constitui potest, usus non æque, l. 5. de usufr. l. 19. hoc tit. Et enim frui pro parte possumus, uti pro parte non possumus, sed u-

(2) D. l. 20. in fin.

(3) L. 22. d. tit. 31. P. 3.

TEXTUS.

Communia de usufructu & usu.

Iisdem illis modis, quibus ususfructus constituitur, etiam nudus usus constitui solet: iisdem illis modis finit, quibus v. ususfructus desinit.

COMMENTARIUS.

1 Ait, iisdem modis nudum usum constitui solere, iisdemque modis amitti, quibus ususfructus constituitur & desinit, idemque traditur l. 3. §. ult. de usuf. & de constitutione l. 1. §. 1. hoc tit.

sus cuiusque semper in solidum est, d. l. 19. Hoc autem ex eo est, quod usus tantum necessitati servit, & solo utensilis facto ac consumptione terminatur, nihil relinquent quod dividi possit: in quo similis est servitutibus praediorum, quæ & ipsæ, quia in solo usu consistunt, & facto terminantur, individuae, l. 17. de servit. l. 1. §. 9. ad leg. Falc. Ususfructus autem dividuus est: quia licet & ipse in facto ab initio consistat, factò tamen solo non terminatur, sed post se relinquunt, & fructuario adjicit fructus atque omnem rei utilitatem, cuius utique divisio esse potest, d. l. 1. §. 9. l. sed 81. ad leg. Falc. Cujac. Don & DD. vulg. ad l. 72. de verb. oblig. Gomez 2. var. 10. num. 18. Castill. tract. de usufr. cap. 31. Adhæc, usumfructum quoque constitui legimus in judiciis familiæ erciscundæ & communi dividendo, si Judex alteri fundum, alteri usumfructum adjudicaverit, l. 6. §. 1. de usufr. l. 16. §. 1. fam. ercisc. l. 6. §. 10. comm. divid. de usu nihil tale.

3 In amittendo hoc interest, quod usus amissus semper ad proprietatem redeat, nunquam ad conjunctum, ut aliquando ususfructus. Quinimo plures in eundem usum conjungi non possunt: nam qua ratione usus divisionem non recipit, eadem nec recipit communionem. Ea propter si duabus ejusdem rei usus legatus sit, nulla intelligitur conjunctio, aut usus inter eos communio, nec concursu partes faciunt. Sed tunc res ita transigetur, ut uni usus

totus adjudicetur, & is alteri vi-
cissim condemnetur in præstatio-
ne partis æstimationis, l. 10.
§. 1. comm. div. aut ut atendi ne-
cessitas inter eos temporibus divi-
datur, per l. 19. §. ult. d. tit.

TEXTUS.

Quid intersit inter usumfru-
ctum & usum fundi.

1 Minus autem juris est in
usu, quam in usufructu: nam is,
qui fundi nudum habet usum, ni-
hil ultius habere intelligitur,
quam ut oleribus, pomis, floribus,
fæno, stramentis, & lignis ad u-
sum quotidianum utatur: inque
eo fundo hactenus ei morari li-
cet, ut neque domino fundi mo-
testus sit, neque iis, per quos
opera rustica fiunt, impedimento:
nec ulli alii jus, quod habet aut
locare, aut vendere, aut gratis
concedere potest: quum is, qui
usumfructum habet, possit hoc
omnia facere.

COMMENTARIUS.

1 Hec §. seqq. docet Impera-
tor, quid rei cuiusque usus con-
tineat, & quibus in rebus discre-
pet ab usufructu: idque exem-
pli veterum declarat propositis
ordine quatuor speciebus, usu
fundi, ædium, servorum, peco-
rum; unde reliquarum rerum usus
satis intelligi potest. Initio tradit
generalem regulam, quæ ad re-
rum omnium usum ex æquo per-
tinet. Ait, minus juris esse in
usu, quam in usufructu, id est,

minus emolumenti; siquidem u-
sus cuiuscunque rei non plus
commoditatis aut utilitatistribuit,
quam quantum usuario necessa-
rium est, eique sufficit ad usum
& consumptionem quotidianam,
arg. hujus §. v. l. 12. §. 1. hoc
tit. (1). ususfructus autem extra
hanc sufficientiam & consump-
tionem progrederit, omnemque uti-
litatem, commodum omne, quod
quavis ratione ex re percipi pot-
est, sine exceptione continet. De-
nique & usus fructui inest, &
ideo si usufructu legato, usus
adimatur, placet nullam esse
ademptionem: & si tibi usus,
michi ususfructus legetur, con-
currere nos in usu, l. 14. §. 1.
v. 2. hoc tit.

2 Oleribus, pomis, floribus,
fæno, stramentis, & lignis). Hæc
exempli causa ponuntur: nam
usuarius sumere potest generali-
ter ex omnibus quæ in fundo
nascuntur, quod sufficiat ad vi-
ctum sibi & familiæ, l. 12. v. §. 1.
hoc tit.

3 Ad usum quotidianum).
Modus utendi hujus juris pro-
prius, dum ex omnibus sumat
usuarius, quod ad victum sibi,
suisque sufficiat, non amplius, d.
l. 12. §. 1. (2). Quantum autem
cuique sufficiat, id æstimandum
ex dignitate & conditione utensilis;
neque enim ita usus restringendus
est, ut non etiam pateat & ho-
nestati viæ & dignitati. Quin eti-
am longius alicando situr, &
tam large cum usuario pro dignis-

(1) D. l. 20. tit. 31. P. 3. versi-

La segunda, cum seqq. vnius cap-

tate ejus agitur, ut his rebus non
tantum cum familia, sed etiam
cum convivis & hospitiis uti ei
permittatur; hactenus tamen, ut
oleo, frumento & cæteris frugi-
bus cum convivis & hospitiis
utatur in villa: cætera, quorum
non admodum grave onus est, si
abundent in fundo, etiam in
oppidum deferri hujus re gratia
possunt, d. l. 12. §. 1. Enimvero
necessæ non est, sumere singulis
diebus quod in singulos eos suf-
ficiat: sed ex penu, hoc est, ut
ego interpretor, ex eo, quod ad
penum pertinet, capere licet, quod
sufficiat in annum, quamvis eo
modo fructus consumantur; quod
facile evenire potest usu medio-
ris prædii relicto: nam usuarii
prior semper ratio est, l. 15. hoc
tit. l. 42. de usufr. In usu domus
& servi hoc accidit, ut nihil alii
fructuum nomine supersit, l. 15.
hoo in eademque causa est na-
vis, vestimentorum, vehiculi &
similiciterum, quorum fructus
in usu est. Cæterum usuario intra
annum mortuo, quod ex penu su-
perest ad hæredem ejus non pertinet,
nebit, desiri enim posse uti: neque
usuarius fructus, quos decerpserit
aut collegit suos facit, aut percep-
tione dominium eorum acquirit,
quod tributur fructuario sed con-
sumptione, quia tantum jus iis mor-
dice utendi habet. Illud constat,
non posse ei, qui usum habet, ob-
jeci, quod pecunias abundet, unde
sibi quæ opus sunt, aliunde quam
ex re usuaria comparare possit.

(2) D. l. 20.